

Міністерство освіти та науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет
Кафедра екології, географії та туризму

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри

_____ Лико Д.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

“ ___ ” _____ 2021 року

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи бакалавра

зі спеціальності _____ 015 «Професійна освіта (Туристичне обслуговування)»
(код і назва)

на тему: «Перспективи розвитку туристичних послуг у Рівненській області»

Виконав (-ла): студент (-ка) IV курсу, групи ТО-41
(шифр групи)

_____ Овдійчук Тетяна Ігорівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

Керівник професор, доктор педагогічних наук, доцент кафедри екології,
географії та туризму РДГУ Войтович О.П. _____
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Рецензент доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри екології,
географії та туризму РДГУ Костолович М.І. _____
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Засвідчую, що кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Студент _____
(підпис)

Оцінка за результатами захисту:

Національна шкала _____

Кількість балів: _____

Оцінка: ЄКТС _____

Рівне – 2021 року

РЕФЕРАТ

Актуальність теми. Туризм є багатоаспектним явищем, що тісно перетинається із економічним спрямуванням держави, історичними та архітектурними надбаннями країни, географічним положенням, якістю надання медичних послуг та іншими сферами суспільства.

Безперечно, що туризм є важливим чинником відпочинку особистості, профілактики захворювань, відновлення фізичних сил, проведення активного дозвілля, пізнання світу, ознайомлення із туристичними ресурсами світу, певної країни, а в першу чергу, свого рідного краю.

В даному контексті, актуальним є завдання вивчення перспектив розвитку туристичних послуг в Рівненській області, що і зумовило вибір теми дослідження.

Мета дослідження. Мета роботи полягає у вивченні перспектив розвитку туристичних послуг в Рівненській області.

Завдання:

- охарактеризувати сутнісний аспект поняття «туристична послуга»;
- вивчити показники якості надання туристичних послуг;
- дослідити чинники формування ринку туристичних послуг;
- проаналізувати фізико-географічне положення Рівненської області;
- дослідити ресурсну базу Рівненської області ;
- з'ясувати чинники розвитку туризму в Рівненській області;
- обґрунтувати способи покращення туристичних послуг;
- дослідити можливості інновацій в туристичній діяльності;
- проаналізувати заходи щодо безпеки в туризмі.

Об'єктом дослідження є ринок туристичних послуг в Рівненській області.

Предмет дослідження – дослідження перспективних напрямків розвитку туристичних послуг в Рівненській області.

В бакалаврській роботі використані такі методи дослідження:

- теоретичного аналізу інформації з проблеми дослідження та її синтезу;

- узагальнення даних та моделювання перспектив розвитку туристичних послуг в Рівненській області .

У I розділі розкрито сутність поняття «туристична послуга», описано засоби просування туристичних послуг та розглянуто показники якості надання туристичних послуг.

У II розділі вивчено фізико-географічне положення Рівненської області, досліджено туристично-рекреаційний потенціал області та проаналізовано сучасний стану ринку туристичних послуг області.

У III розділі вивчено способи підвищення якості туристичних послуг та розглянуто особливості впровадження інноваційних туристичних послуг. В даному розділі вивчено проблеми підготовки фахівців туристичної галузі.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ	7
1.1. Сутнісний аспект поняття «туристична послуга».....	7
1.2. Засоби просування туристичних послуг	11
1.3. Показники якості надання туристичних послуг	14
Висновки до I розділу.....	17
РОЗДІЛ 2. ВИВЧЕННЯ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	18
2.1. Фізико-географічне положення Рівненської області.....	18
2.2. Туристично-рекреаційний потенціал Рівненської області.....	21
2.3. Сучасний стан ринку туристичних послуг Рівненської області.....	28
Висновки до II розділу.....	34
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ	35
3.1. Способи підвищення рівня туристичних послуг в Рівненській області.....	35
3.2. Розроблення інноваційних туристичних послуг в Рівненській області.....	37
3.3. Проблема професійної підготовки фахівців сфери туризму	42
Висновки до III розділу	45
ВИСНОВКИ.....	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	48

ВСТУП

Актуальність теми. Туризм є багатоаспектним явищем, що тісно перетинається із економічним спрямуванням держави, історичними та архітектурними надбаннями країни, географічним положенням, якістю надання медичних послуг та іншими сферами суспільства.

Безперечно, що туризм є важливим чинником відпочинку особистості, профілактики захворювань, відновлення фізичних сил, проведення активного дозвілля, пізнання світу, ознайомлення із туристичними ресурсами світу, певної країни, а в першу чергу, свого рідного краю.

В даному контексті, актуальним є завдання вивчення перспектив розвитку туристичних послуг в Рівненській області, що і зумовило вибір теми дослідження.

Метою роботи є вивчення перспектив розвитку туристичних послуг в Рівненській області.

Відповідно до поставленої мети дослідження сформовано наступні завдання:

- охарактеризувати сутнісний аспект поняття «туристична послуга»;
- дослідити особливості просування туристичних послуг;
- вивчити показники якості надання туристичних послуг;
- проаналізувати фізико-географічне положення Рівненської області;
- дослідити ресурсну базу Рівненської області ;
- з'ясувати стан ринку туристичних послуг Рівненської області;
- обґрунтувати способи підвищення якості туристичних послуг;
- дослідити можливості інновацій в туристичній діяльності;
- проаналізувати проблеми професійної підготовки фахівців туристичної галузі.

Об'єкт дослідження – ринок туристичних послуг в Рівненській області.

Предмет дослідження - дослідження перспективних напрямків розвитку туристичних послуг в Рівненській області.

Методи дослідження. Для вирішення завдань роботи використано такі методи дослідження: аналізу та синтезу (у вивченні інформації з проблеми дослідження); узагальнення та моделювання (для формулювання способів удосконалення туристичних послуг в Рівненській області), математичні (при аналізі туристичних потоків).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:

вперше:

– досліджено перспективи розвитку туристичних послуг в Рівненській області з урахуванні міжнародного досвіду.

удосконалено:

- способи покращення туристичних послуг в Рівненській області шляхом удосконалення регіональних програм розвитку туристичних послуг.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що розробленні пропозиції щодо розширення ринку туристичних послуг в Рівненській області можуть бути використані при визначенні завдань регіонального розвитку туризму.

Структура бакалаврської роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг роботи становить 51 сторінка комп'ютерного тексту. Список використаних джерел нараховує 39 джерел.

Апробація результатів дослідження:

1. Войтович О.П., Лугін В.Т., Овдійчук Т.І. Актуальність віртуального туризму в умовах карантинних обмежень. Інформаційні технології в професійній діяльності: матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Рівне: РВВ РДГУ. 2020. С.66-67.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

1.1. Сутнісний аспект поняття «туристична послуга»

Як зазначено, в Законі України «Про туризм», туристична послуга - це послуга, яка призначена для задоволення потреб туристів [18].

Згідно визначення О.Л. Дишко, туристична послуга є комплексною характеристикою, що містить матеріальні та нематеріальні складові, які є цікавими для туристів [14].

Як зазначає І.С. Шепелюк, розрізняють основні та додаткові туристичні послуги. В той же час автор вказує, що з позиції споживача суттєвої відмінності між ними не спостерігається. Наприклад, включені в туристичний пакет екскурсії є основними туристичними послугами, а самостійна купівля цих же екскурсій в місці відпочинку є вже додатковими туристичними послугами. Отже, відмінність між основними і додатковими туристичними послугами характеризується придбанням їх до початку туристичної подорожі [39].

Аналіз структури туристичних послуг дозволяє стверджувати, що вона має інтегровану складову та включає такі компоненти:

- основні туристичні послуги, які охоплюють послуги з розміщення туристів, послуги з харчування туристів, транспортні послуги;
- додаткові туристичні послуги, які охоплюють послуги зв'язку, медичні послуги, послуги з організації екскурсії, побутові послуги, послуги з прокату, послуги страхування;
- супутні туристичні послуги, які передбачають послуги місцевої інфраструктури, наприклад, сувенірна продукція [11,39].

Тобто, фахівці вказують, що найважливішими туристичними послугами є послуги з розміщення туристів, послуги з харчування, транспортні послуги, інформаційні послуги, екскурсійні послуги, і супутні послуги, такі як, послуги банку, послуги страхування, торговельні послуги [34].

Послуги з розміщення в туристичній діяльності ґрунтуються на купівлі туристом місця нічлігу на певний час поза місцем його постійного проживання [34]. Основними засобами тимчасового розміщення туристів є готелі, мотелі, хостели, санаторії, кемпінги, пансіонати та ін. Згідно міжнародних рекомендацій всі засоби тимчасового розміщення туристів поділяються на чотири групи:

- готелі та подібні заклади (готелі, мотелі, хостели, пансіонати, гостьові будинки тощо);
- комерційні та соціальні заклади розміщення (бази відпочинку, кемпінги тощо);
- спеціалізовані заклади розміщення (лікувальні санаторно-курортні заклади, табори відпочинку тощо);
- приватні заклади розміщення (приватні будинки, окремі кімнати в приватних будинках тощо) [4].

Послуги з харчування в туристичній діяльності ґрунтуються на сукупності конкретних дій спрямованих на підготовки продуктів харчування до споживання та дій, що передбачають реалізацію продуктів харчування із забезпеченням якісних умов їх споживання [34].

Наразі організація харчування туристів щодо забезпечення їхніх потреб полягає в:

- якісній організації харчування туристів під час транспортного обслуговування, наприклад, під час перельотів;
- безпечній та якісній організації харчування туристів у транспортних турах;
- якісній організації харчування туристів в туристичних дестинаціях;

– специфіка організації харчування окремих видів туризму [6].

Безперечно, що транспортні послуги є важливими компонентами надання якісних туристичних послуг під час виконання програми заявленого туру. Саме їх постійний розвиток забезпечує якісну доступність туристів до різноманітних туристичних об'єктів. Наразі, транспортні послуги, що забезпечують переміщення туристів, надаються такими видами: повітряним, залізничним, автомобільним, автобусним, водним [34].

Аналіз сучасного стану транспортного обслуговування споживачів туристичних послуг вказує на те, що більшість туристів подорожує повітряним або автомобільним видами транспорту.

Варто зазначити, що інформаційні послуги, які набирають все більшої популярності серед туристів, сприяють наданню споживачам туристичних послуг достовірної інформації щодо особливостей та специфіки подорожі до певного регіону. В даному контексті значна роль покладається на органи місцевого самоврядування, які мають достовірну та об'єктивну інформацію про наявні туристичні ресурси свого регіону. Зазвичай, на сайтах органів місцевого самоврядування представлена інформація про культурно-історичні пам'ятки регіону, цікаві місця, екскурсійні маршрути, особливості надання туристичних послуг в регіоні, інформація про екскурсоводів та транспортне сполучення.

Щодо страхових послуг споживачів туристичного продукту, то, звичайно, вони забезпечують покриття послуг на лікування, а також страхування від нещасних випадків та страхування багажу. Важливим є медичне страхування. Звичайно, що медичне страхування для споживачів туристичних послуг є обов'язковим, хоча, як вказують фахівці, спеціальних вимог не існує. У туристичній діяльності існують типові договори медичного страхування споживачів туристичних послуг, які мають стандартний перелік страхових випадків, тобто перелік захворювань, за якими надається допомога, що покривається типовою страховим полісом. Також в страховому

договорі вказуються основні захворювання при яких не надається допомога туристу згідно цього договору [7].

Щодо страхування від нещасного випадку споживачів туристичних послуг, то дія даного договору розпочинається від початку подорожі туриста і триває до місця його прибуття. В страховому договорі, зазвичай, перелічуються події, які є нещасним випадком за даним договором, тобто, по суті, зменшується можливість покриття страхових випадків. Якщо охарактеризувати регулярні транспортні рейси, то споживачі туристичних послуг застраховані від нещасного випадку, що може трапитися в дорозі, адже страховий збір включено у вартість квитка [7]. Безперечно, що туристичні підприємства надають перевагу мінімальним страховим платежам, оскільки це суттєво не впливає на вартість туристичного пакету.

Варто відмітити і важливість послуг екскурсіводів, які в першу чергу, ґрунтуються на кваліфікації фахівця, його особистісних якостях, вмінні спілкуватися, знання іноземних мов. Завданнями екскурсівода є постійний супровід туристичної групи, проведення екскурсій, а також контроль за якістю надання туристам комплексу передбачених послуг.

Вважаємо, що надання туристичних послуг повинно відповідати таким вимогам:

- забезпечення безпеки туристів під час отримання послуги;
- створення максимально комфортних умов для задоволення потреб туристів щодо отримання певної туристичної послуги;
- відповідність заявлених послуг в турі отриманому результату;
- достатність запропонованих туристичних послуг в турі для задоволення бажань туристів.

1.2. Засоби просування туристичних послуг

Як зазначає В. Глушко, просування туристичних послуг включає сукупність маркетингових дій, які орієнтовані на споживача туристичних послуг та сукупність заходів туристичних підприємств спрямованих на представлення їх переваг [9].

Левчук К.В. відмічає, що туристичні послуги в процесі їх просування на ринку об'єднуються в туристичний продукт і, відповідно, інформуються споживачам через туристичні агентства. Безперечно, що туристичний продукт чи окрема туристична послуга може пропонуватися зразу ж туристу або через певні точки продажів цих послуг [21].

Виділяють такі засоби просування туристичної послуги:

- реклама;
- стимулювання збуту туристичних послуг;
- прямий маркетинг;
- зв'язки з громадськістю [10].

Реклама є досить ефективним засобом у сфері туризму. Основними завданнями реклами туристичної послуги (продукту) є:

- надання повної та якісної інформації про різноманітність туристичних послуг (продуктів), а також представлення їхньої характеристики;
- інформування споживачів туристичних послуг про нові туристичні послуги (продукти) з метою створення попиту на них;
- формування смаків споживачів туристичних послуг;
- нагадування про сезонність туристичної послуги (продукту);
- інформування про знижки на певні туристичні послуги (продукти);
- інформування про зручні та комфортні умови придбання туристичної послуги (продукту) [10].

В туристичній галузі використовують різні види реклами. Зокрема, досить популярною є реклама в засобах масової інформації, яка дозволяє проінформувати значну частину споживачів туристичних послуг.

Стимулювання збуту. Стимулювання збуту в туристичній сфері ґрунтується на використанні заохочувальних заходів для підвищення збуту туристичних послуг на певний період.

Стимулювання збуту передбачає [10, 28]:

- стимулювання клієнтів, що ґрунтується на впровадженні знижок на певні сезонні тури та бронювання турів на тривалий період відпочинку, знижки для певної категорії осіб (наприклад, дітей), надання знижок для постійних клієнтів, поширення купонів на знижку для покупки певного туристичного продукту;

- стимулювання торговельних посередників (туристичних агентств), що передбачає виплату премій, високих комісії за продаж турів понад норму, безкоштовні тури для працівників туристичних агентств тощо;

- стимулювання працівників туристичної фірми, що ґрунтується на виплаті грошових премій, наданні додаткових відпусток, безкоштовних турів, подарунків тощо.

Прямий маркетинг дуже активно впроваджується туристичними операторами, він передбачає продавання своїх турів. Зазвичай, туроператори надсилають інформацію про наявні тури через Інтернет-мережі. Тобто, прямий маркетинг передбачає швидке отримання споживачами інформації.

Зв'язки з громадськістю є теж важливим компонентом просування туристичних послуг, які передбачають створення позитивного іміджу країни, певного регіону чи конкретної послуги людьми, що здатні впливати на думку громадськості (наприклад, журналісти).

Звичайно, що всі запропоновані заходи з просування туристичної послуги потребують немалих інвестицій.

Варто зауважити, що основними етапами щодо просування туристичної послуги (продукту) є:

- план дій щодо просування туристичної послуги;
- вибір шляхів просування туристичної послуги та рекламних заходів;
- розроблення рекламного продукту;
- виконання рекламних заходів та оцінювання їх ефективності [2].

Розроблення плану дій щодо просування туристичної послуги є важливим елементом успішності такого продукту на ринку туристичних послуг.

Безперечно, що розроблення нової туристичної послуги (продукту) є не простим завданням і потребує врахування багатьох чинників: інтересів споживачів туристичних послуг, які постійно змінюються; конкурентності такої послуги на ринку туристичних послуг; постійного оновлення туристичних послуг на ринку; цінової політики на послугу.

Нова туристична послуга (продукт) повинна відповідати наступним принципам:

- безпечність надання туристичної послуги;
- забезпечення комфортності під час отримання туристичної послуги, а саме: висока якість проживання в закладі, якісне харчування, транспортування та надання інших послуг;
- забезпечення відповідності туристичної послуги фізіологічним та психологічним потребам споживача туристичних послуг;
- достатня кількість туристичних послуг для задоволення потреб споживача під час подорожі;
- відповідність заявленої категорії тури його окремим складовим;
- конкурентоспроможність даної послуги на ринку туристичних послуг [22].

1.3. Показники якості надання туристичних послуг

Аналізуючи літературні джерела щодо трактування поняття «якість», розуміємо під ним сукупність характеристик, які ґрунтуються на здатності задовольняти встановлені потреби [1].

Якість послуги визначається Законом України «Про захист прав споживачів», де вказано, що продавець зобов'язаний продати та надавати споживачеві послугу належної якості, відповідно до наявних стандартів [17].

В першу чергу, слід виділити фактори, що впливають на створення якісної туристичної послуги, а саме:

- безперервний процес виробництва нових туристичних послуг і забезпечення цілісності їх використання;
- повторне пропонування туристичних послуг на більш високому рівні;
- взаємозв'язок виробленого туристичного продукту із процесом виробництва [19].

Створюючи на ринку туристичних послуг новий туристичний продукт, туроператор укладає відповідні угоди зі підприємствами, які сприятимуть якісному забезпеченню цієї послуги, це підприємства транспортних компаній, заклади розміщення та харчування туристів, екскурсійні компанії тощо [25].

Якість послуг в туристичній галузі характеризується якістю виконання туристичних послуг та якістю обслуговування туристів.

Якість виконання туристичних послуг ґрунтується на відповідності потреби туриста споживчим властивостям послуги, що, безперечно, відповідає наявним нормативним вимогам, так і бажанням споживача туристичної послуги, які були заявлені у замовленні. Якість обслуговування туристів полягає у відповідності процесів обслуговування потребам споживача туристичних послуг [33].

Підвищення якості туристичних послуг полягає у дотриманні наступних принципів [19, 20]:

- дотримання вимог сервісу: забезпечення відповідності надання туристичних послуг сучасним вимогам та потребам споживачів туристичних послуг; забезпечення постійного зв'язку щодо надання сервісу з маркетинговою політикою, тобто врахування його основних завдань; забезпечення гнучкості надання сервісу, тобто врахування сучасних вимог споживачів туристичних послуг та коригування сервісу відповідно до вимог;
- забезпечення комфортних та необхідних умов праці для персоналу, що надає туристичний сервіс, а саме: зручність робочих місць; наявність правил, обов'язкових для виконання; об'єктивне оцінювання якості роботи персоналу; мотивація персоналу до якісного виконання своїх завдань; постійне підвищення кваліфікації персоналу;
- оптимізація структури управління щодо надання туристичних послуг, що ґрунтується на якомога меншій кількості послідовних ланок, що надає певну туристичну послугу; постійна та ефективна взаємодія всіх ланок для швидкого реагування на потреби споживачів туристичних послуг;
- постійний контроль за якістю надання сервісу, що також включає і участь туриста в оцінюванні якості надання туристичної послуги, і його контроль за якістю; розроблення критеріїв оцінювання якості надання туристичних послуг; залучення персоналу до розроблення критеріїв якості надання туристичних послуг; створення спеціальних служб, які б здійснювали постійний контроль за якістю надання туристичних послуг.

Основними критеріями якісного туристичного продукту є [25]:

- транспортні послуги: вартість перевезення туристів, комфортність перевезення туристів, швидкість перевезення, гарантії щодо збереження майна туриста, послуги харчування, рівень безпеки тощо;
- готельні послуги: відповідність готелю заявленій категорії, швидкість поселення туристів, готельна інфраструктура, санітарний стан готелю, якість та швидкість обслуговування, кваліфікація персоналу, гарантії збереження майна туристів, безпека туристів тощо;

- послуги харчування: гігієнічно-санітарний стан приміщень, комфортність приміщень, режим роботи, асортимент та якість страв, культура обслуговування, професіоналізм персоналу, безпека туристів тощо;
- екскурсійне обслуговування: різноманітність екскурсійної програми, кваліфікація екскурсовода, достовірність інформації щодо екскурсії, безпека туристів під час екскурсії тощо;
- додаткові послуги: комфортність трансферу, якість медичного обслуговування, забезпечення страхових виплат, асортимент екскурсій, безпека, тощо.

Безперечно, що якість туристичних послуг впливає на враження туриста, його емоційний стан, задоволеність від отриманої послуги. А відповідно, оцінювання туриста туристичної послуги впливає на реалізацію її в подальшому. Звичайно, що турист оцінює якість певної туристичної послуги згідно своїх індивідуальних потреб, проте ефективна побудова туристичного продукту завжди викликає позитивні враження.

Тому якість туристичної послуги завжди варто підтримувати на відповідному рівні, орієнтуючись на вимоги та стандарти, які представляють критерії якості виконання послуг.

Висновки до I розділу

Вивчення теоретичних аспектів ринку туристичних послуг дозволяє зробити наступні висновки:

1. Вивчення сутнісного аспекту поняття «туристична послуга», дозволило констатувати, що це послуга, яка створюється для задоволення потреб споживачів цих туристичних послуг. В ході дослідження структури туристичних послуг встановлено, що вона має комплексне підґрунття та включає основні, додаткові та супутні туристичні послуги.

2. Дослідження засобів просування туристичних послуг дозволяє відмітити, що вони ґрунтуються на сукупності взаємопов'язаних компонентів, які передбачають систематичну рекламну кампанію, стимулювання збуту, прямий маркетинг та зв'язки з громад кістю.

3. Аналіз показників якості туристичних послуг дозволив констатувати, що основними критеріями якісного туристичного продукту є транспортні послуги, готельні послуги, послуги харчування, екскурсійне обслуговування та додаткові послуги, які створюються для задоволення потреб туристів.

РОЗДІЛ 2.

ВИВЧЕННЯ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

2.1. Фізико-географічне положення Рівненської області

Рівненська область розташована на північному заході нашої держави (рис.2.1.). Щодо площі, то Рівненська область складає 20,1 тис. км². Обласним центром області є місто Рівне.

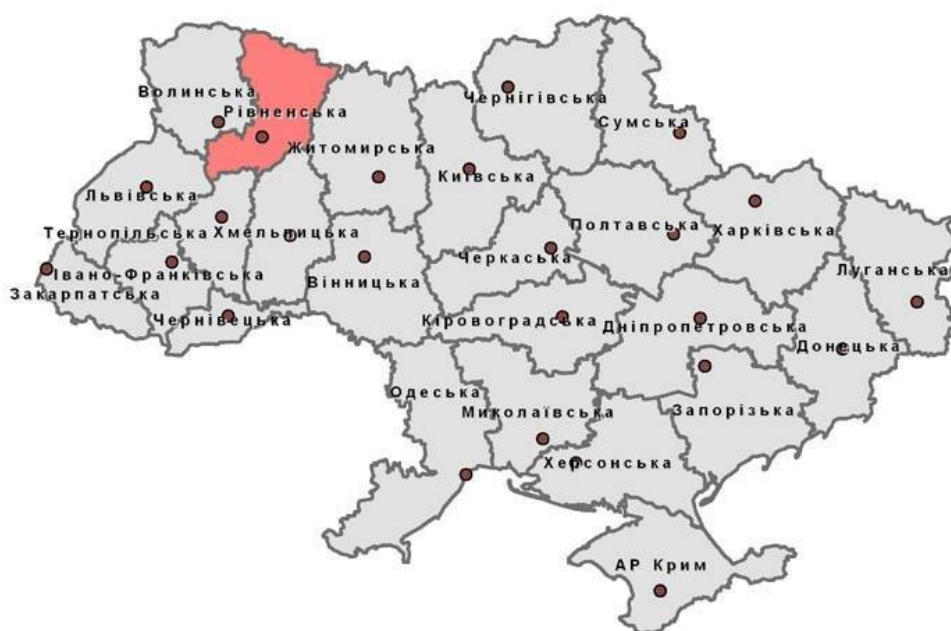

Рис.2.1. Розташування Рівненської області в структурі країни

Джерело: <https://rivne1.tv/news/89965-evrointehratsiyna-ekonomika-kudi-rukhaetsya-rivnenshchina>

Рівненська область межує з багатьма областями України, зокрема, на сході область межує із Житомирською областю, тоді як на південному сході Рівненська область примикає до Хмельницької області, на півдні своєї території область межує із Тернопільською областю, а на південному заході Рівненська область примикає до Львівської області, а також значною

частиною своєї території область межує на заході із Волинською областю. Також область на півночі межує з Республікою Білорусь (рис.2.2.).

Рис.2.2. Карта Рівненської області

Джерело <http://ukraineomni.org/rivnemap-ukr/>

Клімат Рівненської області є помірно континентальним з доволі теплим та сприятливим літом та досить м'якою за температурними показниками зимою. Середня температура повітря в області становить в січні $-4,8^{\circ}\text{C}$, $-5,6^{\circ}\text{C}$, а в середині літа, тобто в липні $+18,1$, $+18,6^{\circ}\text{C}$ [37].

В Рівненській області є багато річок (171 річка, загальною протяжністю 4459 км), 150 озер, 12 водосховищ та значна кількість ставків, а саме: 1688 [15].

Найбільшою річкою в області є річка Прип'ять, щодо озер, то найбільшими є Нобель та Біле.

Рельєф в Рівненській області характеризується рівнинною поверхнею, оскільки більша її частина лежить в Поліській низовині.

Рівненська область простягається в лісовій та лісостеповій зонах. Варто відмітити, що у лісовій зоні області лісистість становить понад 45 % [37].

Ґрунтовий покрив Рівненської області є досить різноманітним. Аналізуючи види ґрунтів області, хочемо вказати, що найбільш поширеними є дерново-підзолисті, сірі лісові, темно-сірі, хоча трапляються і чорноземи [37].

Крім того, Рівненська область має досить різноманітну флору, яка налічує понад 1,6 тис. видів вищих рослин. Як ми вже вказували, у рослинному покриві області переважають ліси. Найбільш поширеними є соснові та сосново-дубові ліси. Щодо фауни області, то вона характерна для лісової зони і характеризується наявністю значної кількості ссавців (66 видів), птахів (186 видів), плазунів (7 видів) та риби (33 види) [15].

Щодо транспортної мережі Рівненської області, то загальна довжина автошляхів складає 5,2 тис. км, а довжина залізничних шляхів становить 587 км. Найбільшими залізничними вузлами області є місто Здолбунів, місто Рівне та місто Сарни. Вузлова станція «Здолбунів» має сполучення із 9 областями нашої країни, а також із країнами-сусідами: Білорусія, Росія та Польща.

В місті Рівне функціонує 2 автовокзали: автовокзал «Рівне» (внутрішні, міжрегіональні та міжнародні перевезення) і автостанція «Чайка» (внутрішні перевезення).

2.2. Туристично-рекреаційний потенціал Рівненської області

Хочемо відмітити, що Рівненська область характеризується природними рекреаційними ресурсами, серед яких значну увагу привертають сприятливі кліматичні умови, лісистість території області, річки, озера, лікувальні грязі та мінеральні води. В Рівненській області є 6 санаторіїв і пансіонатів певного лікувального профілю. А також багато об'єктів туризму, які приваблюють споживачів туристичних послуг [29].

Значна територія Рівненської області має потужний ресурс для розвитку туризму. На сайті Рівненської обласної державної адміністрації у відділі управління культури і туризму є посилання на сайт «Рівненщина туристична» [31], де можна ознайомитися із цікавими місцями Рівненської області, зорієнтуватися щодо можливості проживання поблизу цих туристичних місць.

В першу чергу, хочемо відмітити, Дермансько-Острозький національний природний парк. Даний парк розташований на території Здолбунівського та Острожського районів Рівненської області і має унікальне природне розташування, що приваблює туристів, оскільки парк простягається в дуже мальовничій місцевості, між пагорбами Мізоцького кряжу й Кременецьких гір, де протікає невеличка річка. Географічне положення парку та кліматичні умови території сприяли формуванню цікавих ландшафтів з багатим рослинним та тваринним світом. Як відмічають працівники парку, на території налічується 49 видів рослин та зустрічається 52 види тварин [13].

Рис. 2.1. Мальовничі краєвиди в Дермансько-Острозькому національному природному парку

Джерело: <https://www.nationalparks.in.ua/pryrodni-parky/rivne/dermansko-ostrozkyi/>

Парк є цікавим та пізнавальним місцем для пішохідних прогулянок, як дорослих, так і дітей. В парку прокладені екологічні стежки для відвідувачів. Кожна, розроблена працівниками парку, екологічна стежка добре обладнана інформаційними стендами та місцями для відпочинку [8].

На жаль, в парку не має інфраструктури для розміщення туристів, тому, споживачі туристичних послуг зупиняються в готелях Острога, Здолбунова або в приватних садибах.

Привертає увагу туристів і Березнівський державний дендрологічний парк. Парк являє собою лабіринт доріжок, де представлено рідкісні дерева та чагарники з різних частин світу. На території даного парку створені штучні водойми [3].

Улюбленим місцем відпочинку і місцевих жителів, і гостей міста Рівне є Рівненський зоопарк. В зоопарку налічується 150 видів тварин, а також на території парку знаходиться більше 130 видів дерев та чагарників [30].

В Рівненській області, за даними науковців, налічується значна частина пам'яток археології (1088), також достатня кількість пам'яток історії (1761), щодо пам'яток архітектури, то науковці виділяють 325 цікавих місць.

Увагу любителів історії та архітектури приваблює Тараканівський форт, Дубенський та Острозький замки, Межиріцький монастир-фортеця тощо [32].

Тараканівський форт знаходиться на околиці села Тараканів. Це військове містечко, яке має значну частину споруд під землею. Ця фортеця дуже приваблює туристів, але, на жаль, на сьогодні вона занедбана [5].

Рис.2.2. Тараканівський форт

Джерело: <https://vidviday.ua/blog/tarakanivskyj-fort-misto-pryvydiv/>

Приваблює туристів і старовинне місто Дубно, що має свою історію та мальовничі краєвиди. Окрасою міста є Дубенський замок, який збудований князем Острозьким. Цей замок входить до 7 чудес України. На території замку розташовано три пам'ятки архітектури, а саме: палац князів Острозьких, палац князів Любомирських та Набрамний корпус.

Рис.2.3.Дубенський замок

Джерело: <https://zamokdubno.com.ua/photogallery/>

Унікальною спорудою в Рівненській області є Острозький замок, де наразі розміщено краєзнавчий музей, що відображає історію та традиції міста Остріг. В краєзнавчому музеї представлені різноманітні археологічні колекції, зразки козацької зброї, експонати народної творчості краю, вироби з кераміки тощо [27].

Цікавинкою Рівненщини є вузькоколійна залізниця Антонівка – Зарічне. Дана вузькоколійна залізниця є найдовшою в Європі і становить 106 км. В народі цю залізницю називають «кукушкою». Рухаючись вузькоколіійкою подорожуючи можуть насолоджуватися мальовничими пейзажами, які практично не зазнали впливу цивілізації.

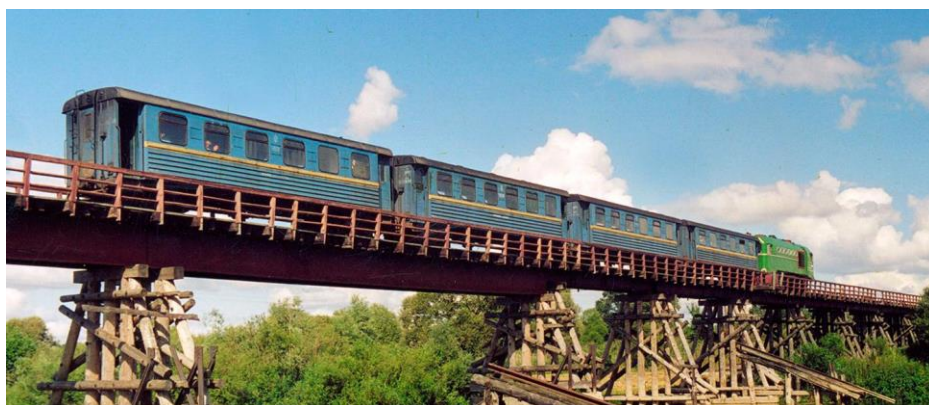

Рис. 2.4. Вузькоколійна залізниця Антонівка-Зарічне

Джерело: <https://konkurent.ua/publication/37672/na-rivnenshini-zagovorili-pro-zakrittya-kukushki/>

Також на Рівненщині розташована цікава пам'ятка природи, що приваблює своїми геометричними фігурами значну кількість туристів, а саме: Базальтові стовпи. Знаходиться це диво природи в селі Базальтове неподалік міста Костопіль.

Рис. 2.5 Базальтові сповпи

Джерело: <https://7chudes.in.ua/nominaciyi/bazaltovi-stovpy/>

Рівненщина багата на мальовничі природні території. Таким місцем є і регіональний ландшафтний парк «Надслучанський», який всі називають «Надслучанською Швейцарією». Парк приваблює туристів своїми кам'янистими схилами, практично незайманою природою та красивими лісами, що мають різноманітну фауну та флору.

Рис. 2.6. Регіональний ландшафтний парк «Надслучанський»

Джерело: <https://we.org.ua/malovnychi-kutochky-ukrayiny/rivenska-oblast/nadsluchanska-shvejtariya/#jp-carousel-5709>

Варто відмітити і музей бурштину, який створений на базі фабрики «Бурштин України» м. Рівне. Туристів зацікавлюють шматки бурштину, які представлені в музеї, а також ювелірні бурштинові вироби [24].

Рис.2.7. Експонати музею бурштину

Джерело: <https://tamtour.com.ua/muzei-burshtynu>

Любителів історії зацікавлює Національний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви». Він розташований між селами Пляшева та Острів Рівненської області. На цій території відбулася битва між козаками та польською шляхтою [23].

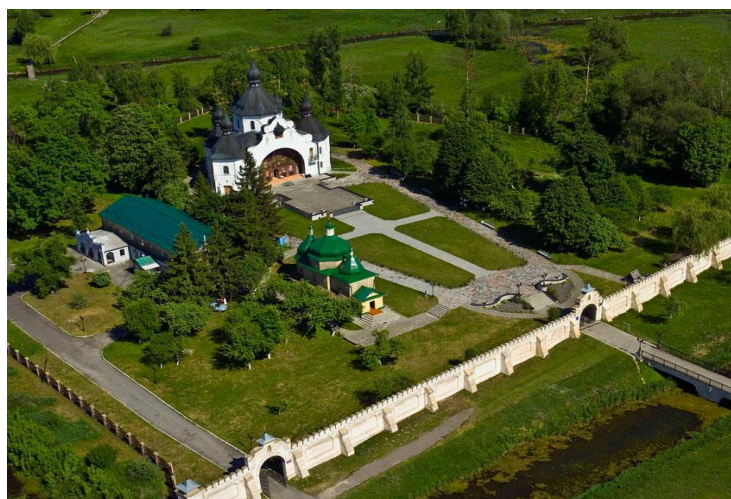

Рис. 2.8. Національний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви»

Джерело: <https://berestechko.org/>

Рівненщина унікальна територія, яка приваблює туристів різноманітними цікавинками. Ми в роботі представили лише невеличку частину туристичних ресурсів нашої області, але і ця інформація розкриває потенціал Рівненщини в розвитку туристичної сфери нашої держави.

Варто відмітити, і потенціал Рівненщини в напрямку лікувального туризму. Область має мінеральні води, які зосереджені в селі Жобрин Рівненського району, смт. Степань Сарненського району, місті Корець. Наявність водних лікувальних ресурсів вплинула на розвиток санаторно-оздоровчих закладів Рівненщини, серед них хочемо виділити санаторій «Червона калина» та санаторій «Горинь».

2.3. Сучасний стан ринку туристичних послуг Рівненської області

Безперечно, що розвиток туристичних послуг області залежить від її інфраструктури. Значну вагомість у туристичній сфері мають заклади розміщення туристів.

Згідно даних Головного управління статистики у Рівненській області нараховується 23 заклади тимчасового проживання, 6 санаторіїв та пансіонатів з лікуванням, 3 бази відпочинку (табл.2.1. і табл.2.2.). Туристичних кемпінгів на території області не має. Щодо якості надання туристичних послуг у визначених закладах розміщення, то варто їх удосконалювати та покращувати матеріально-технічну базу.

Таблиця 2.1.

Заклади тимчасового розміщення в Рівненській області [12]

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Кількість закладів розміщення	22	22	23	22	23	23
Кількість номерів у закладах	1200	1196	1241	1114	1165	1175
Житлова площа наявних номерів, тис.м ²	22,4	22,3	23,8	23,5	24,2	23,7
Кількість місць	2519	2503	2675	2624	2760	2686

Як бачимо, з таблиці 2.1. кількість місць у закладах для тимчасового проживання в області є достатньою. Але варто враховувати, що заклади проживання повинні надавати, як мінімум такі послуги: якісні меблі, задовільний стан приміщення, безперебійне енергопостачання, забезпечення опалення в опалювальний період, гаряче водопостачання.

Звичайно, що більша кількість закладів тимчасового проживання розташована в місті Рівне. Наприклад, найбільш популярними є: готель «Україна», готель «Мир», готель «Optima Рівне», готель «Мелроуз» тощо.

Цікавим є сайт «Рівненщина туристична» [31], де споживачі туристичних послуг можуть отримати достатньо інформації про місця проживання в різних містах області. Наприклад, за нашим запитом, щодо закладів проживання в місті Дубно, на сайті представлено 3 заклади (рис.2.9).

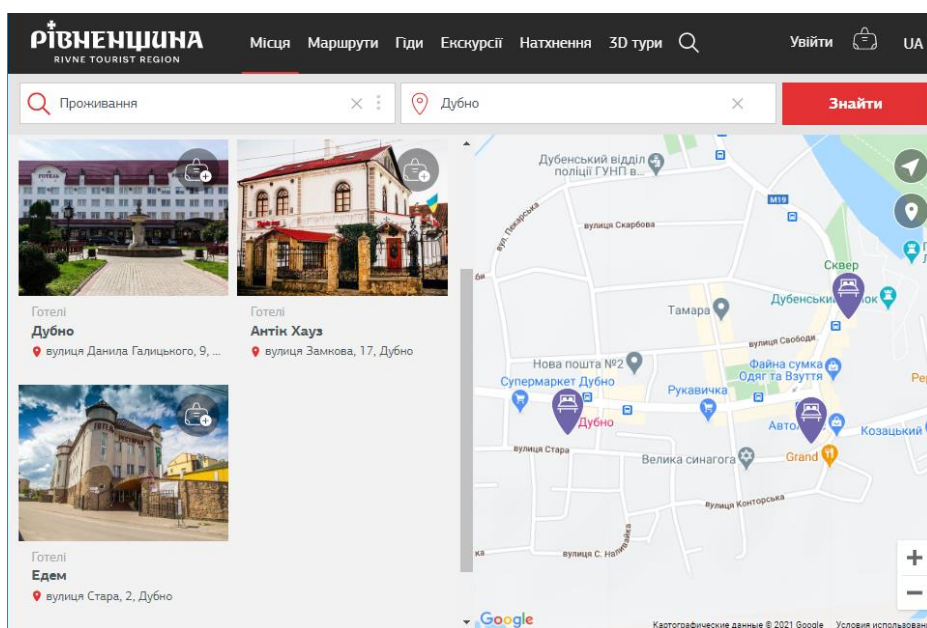

Рис.2.9. Інформація про заклади проживання в місті Дубно за даними сайту «Рівненщина туристична»

Джерело: <https://rivne.travel/locations?cat=49&city=139>

Щодо закладів оздоровлення в Рівненській області, то основне місце займають санаторії. Наразі в області функціонує 6 санаторіїв та 3 бази відпочинку.

Санаторії та заклади відпочинку Рівненської області розташовані, зазвичай, у гарних природних умовах, що дозволяє туристам відпочити на природі насолоджуючись мальовничими краєвидами.

Таблиця 2.2.

Санаторії та заклади відпочинку в Рівненській області [12]

	Санаторії та пансіонати з лікуванням		Санаторії-профілакторії		Бази та інші заклади відпочинку	
	кількість закладів	ліжко-місць	кількість закладів	ліжко-місць	кількість закладів	ліжко-місць
2010	9	1284	5	362	8	1156
2011	8	1224	5	362	9	1456
2012	7	964	4	270	8	1151
2013	7	1200	4	298	8	1146
2014	7	1285	3	189	5	1082
2015	6	985	2	137	5	1053
2016	6	985	2	137	5	1093
2017	6	985	–	–	3	1058

Але, як бачимо з табл. 2.2. кількість санаторно-оздоровчих закладів зменшується. Щодо причин такого стану, то напевно, це пов'язано з зниженням рівня життя населення викликаного військовим конфліктом на сході держави, збільшенням цін на оздоровлення в санаторно-оздоровчих закладах. Варто відмітити такі санаторії та заклади відпочинку в Рівненській області: санаторії - «Червона калина», «Хрінники», «Пролісок», бази відпочинку – «Воронуха», «Monte Carlo» тощо.

На варто забувати і про приватні садиби, які розташовані на території Рівненської області. Туристів в даному випадку приваблює низька ціна проживання, але слід відмітити, що такі садиби мають мінімум зручностей.

Важливе значення мають і заклади харчування. На сайті «Рівненщина туристична» [31], можна отримати інформацію про заклади харчування, для цього лише потрібно вибрати місто.

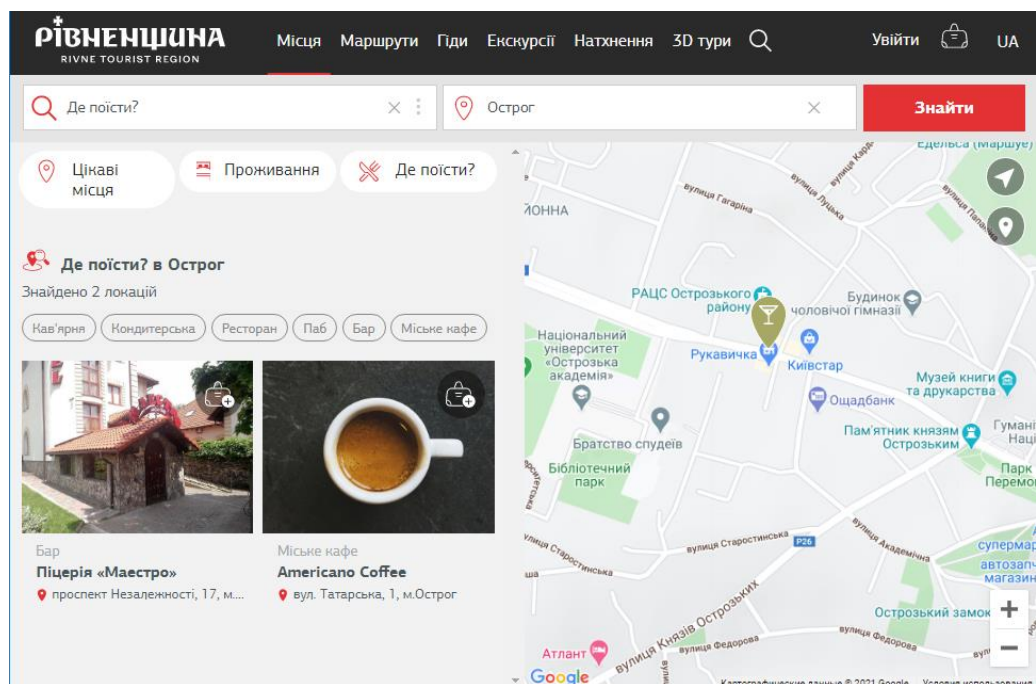

Рис.2.10. Інформація про заклади харчування в місті Остріг за даними сайту «Рівненщина туристична»

Джерело: <https://rivne.travel/locations?cat=76&city=140>

Більшість споживачів туристичних послуг звертають увагу на якість надання транспортних послуг. Наразі основу перевезень складає залізничний транспорт, оскільки споживачі туристичних послуг вказують на незадовільний стан автомобільних доріг. Проте більшість туристів вказує і на низку проблем в залізничній галузі, зокрема, зношеність вагонів, дуже низький рівень пропонованого сервісу, відсутність кондиціонерів, тощо.

Розвиток туризму в Рівненській області, безперечно, залежить від транспортної інфраструктури, яка потребує реконструкції. В цьому контексті виникає потреба у відновленні аеропорту в місті Рівне.

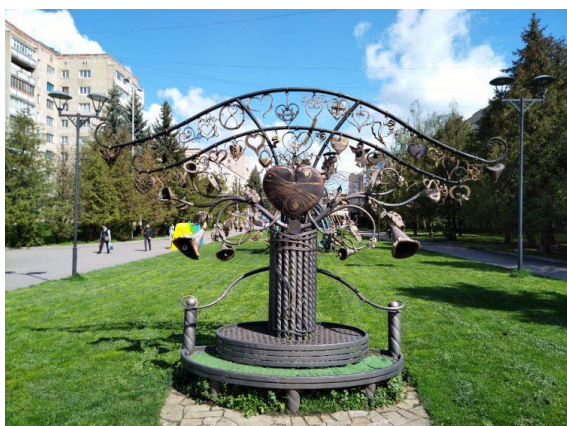
Безперечно, що важливе значення мають такі туристичні послуги, як розважальні. Аналізуючи потенціал Рівненщини в даному контексті, ми звернули увагу, в першу чергу на розважальні заклади міста Рівне. На нашу думку, цікавим для туристів буде комплекс «Тасмнічі підземелля Рівного», який знаходиться в центрі міста.

Рис.2.11. Таємничі підземелля Рівного

Джерело: <https://rivne.rayon.in.ua/news/287565-taemnichy-pidzemellia-rivnogo-ziavliatsia-u-formi-nastilnoyi-gri> 0

Більшість туристів приваблює Алея кованих фігур, яка знаходиться в місті Рівне на вулиці Короленка. Рівняни називають це місце «Лебединкою». Можна вважати, що дана алея є візитною карткою міста Рівне. Наразі встановлено два десятки кованих фігур.

а

б

Рис.2.12. Алея кованих фігур м.Рівне

а-фігура «Металеве серце» , *б*-фігура «Мовчазна риба»

Джерело: <https://yaskrave-sontse.com/kovani-skulptury-rivne-30-foto-znaky-zodiaku-mamonty-ta-rizna-dyvyna/>

Варто відмітити, потенціал і такого-культурно-пізнавального центру області, як Рівненського академічного українського музично-драматичного театру. Туристів приваблюють також кінотеатри, бібліотеки та музеї Рівненщини.

Любителів спортивного туризму приваблюють спідвейні змагання, а в місті Рівне знаходиться стадіон «Мототрек», де проводиться значна кількість змагань.

Подорожуючи туристи хочуть отримати якомога більше послуг, зокрема, купити сувенірну продукцію, розважитися в певних закладах, зробити якість покупки, тому значення має і наявність банків, пунктів обміну валют.

Станом на кінець лютого 2021 року в Рівненській області налічується 139 банківських установ. Звичайно, що найбільше їх в місті Рівне.

На розвиток туристичної галузі впливає також наявність медичних установ.

Вважаємо, що сучасний стан ринку туристичних послуг є достатнім, але в той же час варто враховувати бажання і потреби споживачів туристичних послуг та вдосконалювати наявні туристичні послуги і, звичайно, розробляти нові.

Висновки до II розділу

Вивчення фізико-географічного положення Рівненської області дозволило нам, констатувати, що область має всі умови для розвитку туристичної галузі, оскільки має зручне географічне розміщення межуючи із із п'ятьма областями нашої держави та із Республікою Білорусь. Щодо клімату області, то він є досить сприятливим, оскільки характеризується теплим літом та досить комфортною зимовою погодою. Область має багато річок та озер, що безперечно приваблює туристів. Встановлено, що Рівненська область знаходиться в лісовій зоні, що приваблює любителів тихого відпочинку та дослідників фауни та флори певної території.

Аналізуючи туристично-рекреаційний потенціал Рівненської області хочемо відмітити, що область має потужний потенціал, який ґрунтується на сприятливих природних умовах, гарних краєвидах, цікавих історико-культурних пам'ятках, багатих традиціях, наявності мінеральних вод тощо. Зацікавлює туристів Дермансько -Острозький національний природний парк, Березнівський державний дендрологічний парк, регіональний ландшафтний парк «Надслучанський», Рівненський зоопарк, Тараканівський форт, Межиріцький монастир-фортеця, Дубенський замок, вузькоколійна залізниця Антонівка – Зарічне та інші ресурси нашої області.

Вивчаючи сучасний стан ринку туристичних послуг Рівненської області встановлено, що в області наявні заклади тимчасового проживання, санаторії, пансіонати, бази відпочинку, заклади харчування та інші заклади, що надають послуги туристам. Безперечно, що деякі з них потребують реконструкції та покращення якості надання послуг.

РОЗДІЛ 3.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ В РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

3.1. Способи підвищення рівня туристичних послуг в Рівненській області

Зазвичай, туристів приваблюють кліматичні умови території, унікальні природні та рекреаційні ресурси, історичні пам'ятки, колорит населення, наявність фестивалів тощо..

Наразі туристи можуть відвідати будь-який куточок планети, проте спостерігається тенденція щодо підвищення інтересу туристів до відпочинку на природі, відвідування екологічно чистих територій, отримання послуг харчування із органічних продуктів, відновлення емоційного стану в природних умовах не обтяжених цивілізацією тощо. Рівненська область має всі передумови для забезпечення таких туристичних послуг, оскільки має потужний природний потенціал та різноманітну поліську кухню. Проте слід покращувати рівень туристичних послуг в області, щоб залучити якомога більше туристів та задовольнити їхні потреби.

На нашу думку, основними способами підвищення рівня туристичних послуг в Рівненській області слід виділити наступні:

- якісне управління туристичною галуззю в області;
- постійне залучення інвестицій в сферу туризму;
- удосконалення та модернізація транспортної інфраструктури;
- покращення сервісу щодо надання туристичних послуг;
- створення нових туристичних послуг відповідно до вимог споживачів;
- популяризація сільського туризму, як на вітчизняному ринку туризму, так і закордонному;

- забезпечення професійної підготовки фахівців сфери туризму;
- забезпечення принципів просування туристичних послуг;
- проведення маркетингових заходів.

Значною проблемою розвитку туризму в Рівненській області, та напевно і в Україні, є недостатність інформації про туристичні послуги, тому важливо створювати інформаційні центри, які представлятимуть необхідну інформацію про географічні особливості території, історичні пам'ятки регіону, туристичні об'єкти, дані про заклади проживання тощо.

Аналізуючи дані щодо наявності туристичних інформаційних центрів в Рівненській області, хочемо відмітити, в першу чергу, туристично-інформаційний центр Рівного, який розташований в центрі міста в прозорому павільйоні та надає туристам інформацію про заклади проживання та заклади харчування. Також в цьому центрі можна замовити екскурсії по місту. На сайті центру розміщена інформація про музеї міста, театри та кінотеатри, подано інформацію про наявні в місті парки, нічні клуби, торговельно-розважальні центри [35].

В містах Рівненської області також наявні туристичні інформаційні центри. Зокрема, інформаційно-туристичний центр смт. Клевань, що надає інформацію про туристичні послуги Клеванської громади; туристично-інформаційний центр «Бурштиновий шлях», що розташований в місті Володимирець та надає інформацію про туристичні об'єкти Володимиреччини; такі ж центри розміщені в місті Корець та місті Сарни.

Такі туристичні інформаційні центри повинні стати частиною управління в туристичній галуззі Рівненської області, адже вони можуть повноцінно інформувати туристів про туристичні послуги Рівненщини та рекламувати наявні туристичні об'єкти.

3.2. Розроблення інноваційних туристичних послуг в Рівненській області

Туризм є важливим чинником розвитку економіки регіону. Нині інтереси туристів змінюються, але все ж таки основу складає бажання отримати якісний сервіс. Саме вибагливість споживачів туристичних послуг є рушійною силою інноваційної діяльності туристичних підприємств. Туристичні підприємства постійно повинні модернізувати свою діяльність, пропонувати нові туристичні маршрути та створювати умови для їх реалізації, що і забезпечуватиме їм дохід.

Туристична галузь в Рівненській області хоча і повільно, але розвивається та все ж таки потрібно створювати нові туристичні послуги та покращувати сервіс щодо їх надання. В першу чергу, потрібно працювати над популяризацією туристичних ресурсів області на внутрішньому туристичному ринку, але також розглядати можливості представлення свого туристичного потенціалу, і на зовнішньому туристичному ринку.

Розроблення нових туристичних послуг в області повинно ґрунтуватися на таких складових:

1. наявність природних ресурсів (кліматичні умови, географічне положення, лісистість, наявність озер та річок тощо);
2. наявність природних об'єктів (національні та регіональні природні парки, заказники тощо);
3. наявність історичної спадщини (архітектурні будівлі, історичні пам'ятки, замки тощо);
4. наявність культурних об'єктів (театри, музеї, бібліотеки, виставкові центри тощо);
5. наявність специфічних ресурсів регіону (заклади з регіональною кухнею, регіональні етнічні фестивалі тощо).

Враховуючи, що Рівненська область має значний природно-туристичний потенціал та особливу поліську кухню ми вважаємо, що доречно, приділити увагу розробленню різноманітних турів пов'язаних з розвитком екологічного та гастрономічного туризму в області.

Екологічний туризм набирає все більшої популярності серед туристів. В його основі лежать туристичні подорожі, що спрямовані на збереження природних екосистем території та відновлення фізичних і духовних сил особистості в природних умовах подалі від урбанізованих міст. Рівненська область має ресурсний потенціал для розвитку екологічного туризму, оскільки володіє природними ресурсами, які здатні задовольнити потреби споживачів туристичних послуг щодо даного виду туризму. Варто відмітити, гарні краєвиди області, чудові ландшафти, різноманітну флору і фауни, сприятливий клімат, водні об'єкти, багаті традиції, різноманітну кухню тощо. Такий відпочинок передбачає також збирання ягід та грибів і риболовлю.

Наразі існують певні проблеми розвитку екологічного туризму в Рівненській області, а саме: посередня кваліфікація працівників туристичної галуззі, які не можуть в достатній мірі популяризувати цей вид туризму та забезпечити комфортні умови туристам, щоб задовольнити їх потреби; низька якість обслуговування туристів в закладах розміщення та харчування; незадовільний стан автомобільних доріг; недостатня рекламна кампанія туристичних ресурсів області.

Ми вважаємо, що доречно розробляти пішохідні та велосипедні маршрути області, які зможуть розкрити природний потенціал території та задовольнити вимоги туристів. Крім того, ці маршрути повинні бути облаштовані місцями відпочинку, інформаційними стендами тощо. Оскільки відсутня інфраструктура, то наразі велосипедний туризм не є масовим на Рівненщині. Хоча велосипедний туризм може принести туристам багато позитивних емоцій, а також покращити їх фізичний стан та зміцнити здоров'я. І що дуже важливо, такий вид туризму не забруднює природне середовище, оскільки велосипед екологічно чистий вид транспорту.

Важливу значення у розвитку велосипедного туризму відіграє прокат обладнання. В місті Рівне є пункти прокату велосипедів, зокрема, «Velo Home» по вул. Відінська 1Б; «Велосервіс» по вул. Соборна 444; «SCOOTERS RV» по вул. Замкова 14. Вартість прокату від 40 грн. за годину.

Щодо розвитку гастрономічного туризму, то на сайті «Рівненщина туристична» подано декілька туристичних маршрутів. Ми хочемо відмітити, гастрономічний тур «Гастро Рівне», який включає відвідування цікавих гастрономічних об'єктів Рівного, зокрема Рівненського пивзавод .

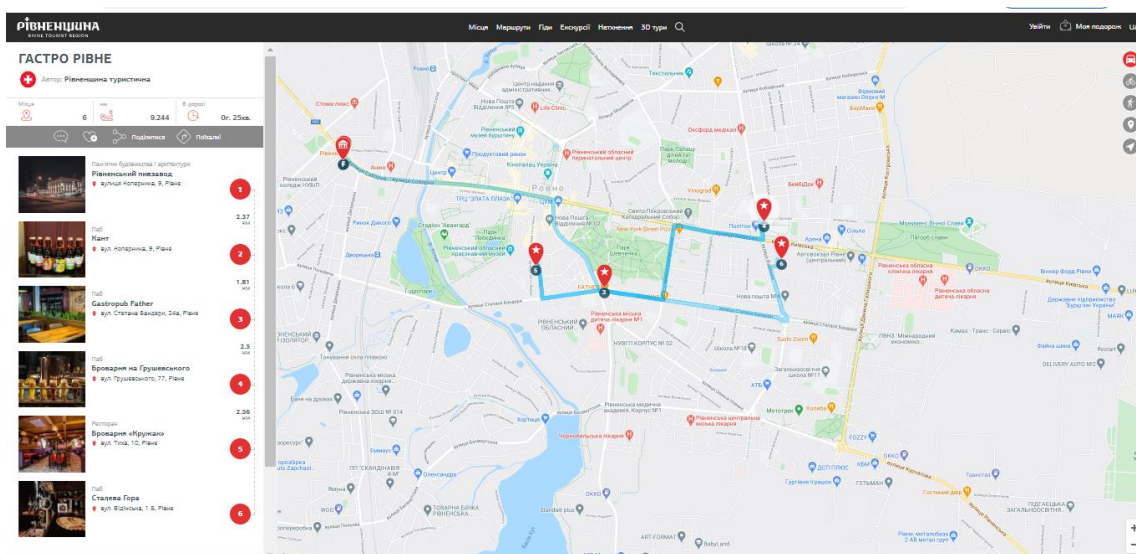

Рис.3.1. Туристичний маршрут «Гастро Рівне» за даними сайту «Рівненщина туристична»

Джерело: <https://rivne.travel/trips/podoroz-1121>

Ми вважаємо, що доречно розвивати та рекламувати гастрономічний тур на равликіву ферму, що знаходиться в селі Верба поблизу міста Дубно. Адже власники цієї ферми не лише вирощують равликів , а й готують різні страви та пропонують їх спробувати туристам.

Рис. 3.2. Делікатесні страви з равликів

Джерело: <https://rivne.travel/things-to-do/malovnicij-klevan-zbir-trav-ta-degustacia-cau>

Цікавим є гастрономічний тур селами Полісся. Поліський регіон багатий на кулінарні страви. Напевно, туристів привабив би такий кулінарний шедевр, як мацик, що є сиров'яленим м'ясом в міхурі.

Можна запропонувати туристам «Тур вихідного дня в місті Рівне», включивши в нього відвідування цікавих об'єктів міста, зокрема, Таємничих підземель міста, музею бурштину, алеї кованих фігур тощо.

Рівненщина має перспективи і для розвитку івентивного туризму, тобто туризму зорієнтованого на відвідування певної події. Даний вид туризму має на меті відвідування культурних заходів, спортивних заходів, різноманітних фестивалів, тощо. Рівненщина має досить хороше географічне положення та доступність у транспортному сполученні з іншими регіонами нашої держави.

Хочемо відмітити, що наразі не має регіональної програми розвитку івентивного туризму в Рівненській області, хоча окремі заходи проводяться в різних локаціях. Зокрема, в місті Рівне кожного року проводиться такий захід, як Музейні гостини, що може бути основою розвитку івентивного туризму в нашому регіоні. На жаль, проведення даного заходу практично не рекламується і, відповідно, не достатньо інформації для споживачів туристичних послуг.

Варто відмітити, і 3-х денний фестиваль рок музики «Тарас Бульба», що проходить в місті Дубно. В 2021 році цей фестиваль відбудеться 17-19 липня. Він є популярним серед молоді та любителів якісної української рок музики.

Звичайно, що варто збільшувати кількість культурних заходів в області, що сприятиме збільшенню туристичного потоку в регіон., а, відповідно, і збільшення грошових надходжень в місцевий бюджет, збільшення робочих місць для населення, прибуток від продажу сувенірної продукції тощо.

Вважаємо, що івентивний туризм може сприяти розвитку туристичної галуззі Рівненщини, але на обласному рівні, на жаль, не розроблені конкретні маркетингові заходи для популяризації цього виду туризму, недосконала правова база щодо проведення таких заходів, нестача коштів для проведення культурних заходів, практично не має інвестицій в цей вид туризму, крім того, населення не завжди може дозволити собі відвідування таких заходів, оскільки, в більшості випадків, вхід на територію заходу є платним.

3.3. Проблема професійної підготовки фахівців сфери туризму

Постійне оновлення вимог до надання туристичних послуг потребують підготовки компетентних фахівців цієї галузі. Тому заклади вищої освіти мають працювати над вдосконаленням освітнього процесу щодо підготовки фахівців туристичної галузі.

Основною проблем низького рівня підготовки фахівців в сфері туризму є недостатній професіоналізм викладачів. Тому виникає потреба у підготовці фахівців-викладачів. Враховуючи дану проблему в Рівненському державному гуманітарному університеті акредитовано освітньо-професійну програму 015 Професійна освіта (туристичне обслуговування), яка спрямована на підготовку кадрів для професійно-технічних закладів освіти.

На нашу думку, професійна освіта в галузі туризму повинна спрямовуватися на забезпечення особистісно-орієнтованого навчання, розвиток творчих здібностей учасників освітнього процесу, формування професійної компетентності фахівця здатного реалізуватися в професії.

В даному контексті актуальності набування питання удосконалення та модернізації змісту освіти. Зміст навчальних дисциплін повинен визначатися дидактичними принципами відбору навчального матеріалу, логічністю побудови структури підготовки фахівців.

Як зазначають фахівці, у конструюванні змісту вищої освіти слід враховувати потреби здобувача вищої освіти щодо його індивідуального розвитку, тому у змісті професійної освіти фахівця туристичного обслуговування поряд з обов'язковими компонентами подаються навчальні дисципліни для вільного вибору [38].

Зміст освіти фахівців спеціальності 015 Професійна освіта (Туристичне обслуговування) повинен базуватися на таких принципах:

- принцип неперервності та логічності побудови системи професійної освіти;

- принцип наступності у підготовці фахівців за різними освітніми рівнями та ступенями;
- принцип мобільності здобувачів вищої освіти ;
- принцип забезпечення індивідуальної траєкторії здобувачів вищої освіти;
- принцип співпраці профільних навчальних закладів різних рівнів акредитації щодо підготовки компетентних фахівців [36].

Зміст навчання відображено в освітньо-професійній програмі, навчальному плані, робочих програмах навчальних дисциплін, навчальних посібниках та підручниках.

Досліджуючи особливості підготовки фахівців спеціальності 015 Професійна освіта (Туристичне обслуговування) хочемо відмітити, що певною проблемою в підготовці фахівців є відірваність теорії і практики. Напевно, це спричинено недостатньою кількістю баз для проходження практики. Зазвичай, обов'язки, які виконують здобувачі вищої освіти під час проходження практики, не завжди безпосередньо відповідають спеціальності за якою навчається студент.

Результатом підготовки фахівця є формування його професійної компетентності, яка проявляється в успішній реалізації фахівця в подальшій професійній діяльності.

В освітньо-професійній програмі підготовки фахівців спеціальності 015 Професійна освіта (Туристичне обслуговування) Рівненського державного гуманітарного університету вказано, що майбутній фахівець повинен [26]:

- володіти інформацією про нормативно-правові документи в галузі професійної світи,
- вміти комунікувати та співпрацювати в професійному середовищі та вільно володіти українською мовою,
- вміти організовувати освітню діяльність в закладах освіти,
- знати теоретико-методичні засади викладання професійних навчальних дисциплін в закладах освіти,

- вміти прогнозувати результати освітнього процесу підготовки фахівців та корегувати його для підвищення ефективності навчання,
- вміти обирати ефективні методи та засоби навчання професійних дисциплін;
- вміти розробляти електронні навчальні ресурси,
- знати особливості функціонування підприємств туристичної галузі.

Важливо, щоб заклади вищої освіти готували конкурентоздатного фахівця, який зможе реалізуватися в професійній діяльності, готовий саморозвиватися та вдосконалювати свої знання і вміння.

Висновки до III розділу

Досліджуючи рівень надання туристичних послуг в Рівненській області та вивчаючи способи їх покращення, встановлено, що в даному контексті актуальності набуває систематичне управління туристичною діяльністю в регіоні, створення умов для залучення інвестицій, реконструкція транспортної інфраструктури, покращення сервісу у всіх закладах та структурах, розроблення нових туристичних продуктів, популяризація сільського туризму та створення умов для його розвитку, робота над просуванням туристичних продуктів на вітчизняному та закордонному ринку, і звичайно систематичне проведення маркетингових заходів.

Вивчаючи інноваційні розробки розвитку туризму в Україні та аналізуючи потенціал Рівненської області, встановлено, що перспективними видами туризму в нашому регіоні є: екологічний туризм, гастрономічний туризм та івент-туризм.

Проблема професійної підготовки фахівців сфери туризму полягає в першу чергу, в недостатньому професіоналізмі викладачів, що готують цих фахівців. Тому в закладах освіти варто звернути увагу, на підготовку фахівців-викладачів, які зможуть якісно та професійно виконувати свою професійну діяльність щодо навчання майбутніх кваліфікованих працівників сфери туризму. В даному контексті актуальності набуває питання структурування змісту освіти відповідно до сучасних вимог суспільства, вдосконалення форм та методів навчання, залучення фахівців-практиків до освітньої діяльності, збільшення практичної підготовки тощо.

ВИСНОВКИ

Аналіз літературних джерел щодо дефініції поняття «туристична послуга», дозволив встановити, що це поняття розглядається, як певна послуга, яка розробляється та організовується для забезпечення певних потреб споживачів туристичних послуг. Вона полягає в комплексному підході до надання, як основних, так і додаткових стичні послуг.

Вивчення особливостей просування туристичних послуг сприяло виокремленню складових, що забезпечують їх реалізацію, а саме, проведення рекламних заходів, стимулювання збуту, прямий маркетинг та зв'язки з громадськістю.

Вивчення показників якості надання туристичних послуг дозволило зацентувати увагу на таких критеріях, як надання транспортних послуг, послуг проживання, послуг харчування, послуг гідів, що створює передумови для задоволення потреб туристів.

Дослідження фізико-географічного положення Рівненської області вказує на те, що область має зручне географічне розміщення, сприятливі кліматичні умови, різноманітні водні ресурси, гарну природну місцевість, значну лісистість, що приваблює туристів своєю екологічністю та природною красою .

Охарактеризовуючи туристично-рекреаційний потенціал Рівненської області встановили, що територія області приваблює туристів природними краєвидами, цікавими історико-культурними пам'ятками, багатими українськими традиціями, поліським побутом, різноманітною кухнею та лікувальними мінеральними водами.

Щодо сучасного стану ринку туристичних послуг Рівненської області, то можемо констатувати, що в області розроблені цікаві туристичні маршрути, наявні заклади проживання різного комфорту і цінової політики, санаторно-курортні заклади, бази відпочинку, заклади харчування та інші заклади, що забезпечують комфортні умови для перебування туристів в

нашій області. Звичайно, що деякі заклади потребують модернізації та реконструкції, а відповідно, і підвищення якості надання туристичних послуг.

Щодо рівня надання туристичних послуг в Рівненській області, то виявлено, що варто здійснювати якісне управління туристичною сферою в області, залучати інвестиції, налагоджувати транспортні послуги, покращувати сервісне обслуговування у всіх закладах, розробляти нові туристичні маршрути, рекламувати сільський туризм, працювати над просуванням туристичних продуктів, проводити маркетингові заходи.

Інноваційна туристична діяльність в Рівненській області ґрунтується на популяризації екологічного туризму, розвитку гастрономічного туризму та розробленні і проведення подій, які зацікавлювали б туристів, тобто розвитку івент-туризму.

Досліджуючи проблеми підготовки майбутніх фахівців сфери туризму виявили, що наразі спостерігається недостатній професіоналізм викладачів, які готують цих фахівців. Тому варто структурувати зміст освіти, вдосконалювати форми та методи навчання, залучати фахівців-практиків до освітньої діяльності, збільшувати практичну підготовку у закладах вищої освіти для якісної підготовки майбутніх викладачів професійних закладів освіти спрямованих на підготовку кваліфікованих працівників сфери туризму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ISO 9000:2000. Системы менеджмента качества. Основные положения и словарь. URL: <http://www.iso.org/> (дата звернення 25.03.2021).
2. Безугла Л. С., Онищенко А. І., Шадріна Д. В. Формування маркетингової діяльності на ринку туристичних послуг. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2020/84.pdf (дата звернення 23.03.2021).
3. Березнівський лісотехнічний коледж НУВГП. Офіційний сайт. URL: <https://blk.edu.ua/dendropark/> (дата звернення 29.03.2021).
4. Виробнича база підприємств сфери туризму. URL: <https://buklib.net/books/25410/>. (дата звернення 23.03.2021).
5. Відвідай. БЛОГ про тури Україною URL: <https://vidviday.ua/blog/tarakaniivskyj-fort-misto-pryvvydiv/> (дата звернення 29.03.2021).
6. Гаталяк О. Особливості організації харчування в різних видах туризму. Вісник львівського університету. Серія географічна. 2013. Випуск 43. Ч. 1. С.171-177.
7. Гаталяк О.М., Пандяк І.Г. Особливості страхування в туризмі. URL: <https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/03/Hataliak-Osoblyvosti-strakhuvannia-v-turyzmi.pdf> (дата звернення 25.03.2021).
8. Географічне положення Рівненської області. URL: <https://studfile.net/preview/5128526/> (дата звернення 25.03.2021).
9. Глушко В. Просування туристичних послуг. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2018. № 1. С.86-96.
10. Грошова Ольга, Атаманюк Дмитро. Шляхи просування туристичного продукту на ринку. URL: <http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/3526/1/Groshova%20O..pdf> (дата звернення 23.03.2021).

11. Гудима М. М. Туристична послуга: проблеми визначення поняття. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2010. Вип. 23. С. 126–132.
12. Державна служба статистики України. Головне управління статистики у Рівненській області. URL: <http://www.gusrv.gov.ua/> (дата звернення 06.04.2021).
13. Дермансько-Острозький національний парк. Офіційний сайт. URL: <https://www.nationalparks.in.ua/pryrodni-parky/rivne/dermansko-ostrozkyi/> (дата звернення 29.03.2021).
14. Дишко О. Л. Формування готовності бакалаврів з туризму до професійної взаємодії зі споживачами туристичних послуг: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Рівне, 2016. 260 с.
15. Доповідь про стан навколишнього природного середовища в рівненській області у 2016 році. URL: https://merp.gov.ua/files/docs/Reg.report/Rivnenska_dopovid_2016.pdf (дата звернення 25.03.2021).
16. Дубенський замок. Офіційний сайт. URL: <https://zamokdubno.com.ua/> (дата звернення 29.03.2021).
17. Закон України «Про захист прав споживачів» № 124-IX від 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення 25.03.2021).
18. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 року №324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 23.03.2021).
19. Захожай В.Б., Салухіна Н.Г., Язвінська О.М., Чорний А.Ю. Управління якістю: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 936 с.

20. Кривоберець М.М. Інструменти підвищення якості туристичних послуг. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5382> (дата звернення 25.03.2021).

21. Левчук К. В. Інформаційна логістика в забезпеченні корисності туристичного продукту: дис. ... канд. екон. наук. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Херсон, 2016. 261 с.

22. Любіцева О. О. Методика розробки турів. К.: Альтерпрес, 2008. – 346с.

23. Національний історико-меморіальний заповідник «Поле Берестецької битви». Офіційний сайт. URL: <https://berestechko.org/> (дата звернення 06.04.2021).

24. ОГО. Рівненщина від А до Я. URL: <https://ogo.ua/rivnenschina/tourizm/tourismroute> (дата звернення 29.03.2021).

25. Оливко О. Оцінка якості комплексного туристичного продукту. URL: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2015/02/6.pdf> (дата звернення 25.03.2021).

26. Освітньо-професійна програма «Професійна освіта (Туристичне обслуговування)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: https://www.rshu.edu.ua/images/osvitni_programi/osv_prog_bak_015_prof_osv_to_2020.pdf (дата звернення 14.04.2021).

27. Острозький замок. Офіційний сайт. URL: <https://ostvr.com/uk/ostrohcastle/info> (дата звернення 29.03.2021).

28. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва. URL: https://tourlib.net/books_ukr/pucentejlo64.htm (дата звернення 23.03.2021).

29. Рівненська область. URL: <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-5497D78CF715/list-B8AFBC4326>. (дата звернення 25.03.2021).

30. Рівненський зоопарк. URL: <http://zoopark.rv.ua/index.php/ua/> (дата звернення 29.03.2021).

31. Рівненщина туристична. URL: <https://rivne.travel/> (дата звернення 08.04.2021).

32. Стельмах В. Природні та історико-культурні рекреаційні об'єкти Рівненщини. URL: [http://old.geography.lnu.edu.ua/Publik/Period/visn/43\(1\)/PDF/012%20%D0%A1%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BC%D0%B0%D1%85.pdf](http://old.geography.lnu.edu.ua/Publik/Period/visn/43(1)/PDF/012%20%D0%A1%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D0%BC%D0%B0%D1%85.pdf) (дата звернення 29.03.2021).

33. Труш Ю.Л. Оцінка ефективності напрямів підвищення якості продукції. Наукові праці Національного університету харчових технологій. К.: НУХТ, 2010. № 36 - С. 99–102.

34. Туристична послуга - складова продукту. URL: https://pidru4niki.com/1056041243715/turizm/turistichna_posluga_skladova_produkту (дата звернення 23.03.2021).

35. Туристично - інформаційний центр Рівного. URL: <http://tic.rv.ua/dozvilla/ekskursii> (дата звернення 14.04.2021).

36. Федорченко В.К. Підготовка фахівців для сфери туризму: теоретичні і методологічні аспекти. К.: Вища школа, 2002. 247 с.

37. Фізико-географічна характеристика областей України (Рівненська область). URL: <https://subject.com.ua/geographic/exam/41.html> (дата звернення 25.03.2021).

38. Фокін С.П., Гайова О.М. Педагогічні аспекти підготовки фахівців туризму у вищих навчальних закладах України. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/325943058.pdf> (дата звернення 14.04.2021).

39. Шепелюк С.І. Туристичний продукт та туристична послуга: критерії розмежування понять. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/shepeljuk.htm (дата звернення 23.03.2021).